

Muisteluja punkista Suomessa

Kari Toivonen

Omat ensimmäiset muistikuvani punkista ovat suunnilleen vuodelta 1977. Televisiossa kerrottiin uutisissa punk-musiikin noususta Englannissa ja Sex Pistols mainittiin. Taisi tulla jokin pieni inserttikin Johnny Rottenista riehumassa lavalla. Suosikki-lehti nappasi heti kiinni uudesta trendistä ja julkaisi juttuja hakaneulaa poskissa pitävistä punkkareista revityissä t-paidoissa ja nahkatakeissa. Olin itse 15-vuotias ja oma musiikkimakuni oli vasta muotoutumassa. Kuuntelin sujuvasti kaikenlaista musiikkia, mutta eniten levylautasella pyörivät Sweet ja Sparks. Raju ja energinen punk herätti heti jotain outoa kiinnostusta. Seuraavana vuonna alkoi tulla jo suomalaistakin punkia. Eppu Normaalia ja Pelle Miljoonaa tuli joskus jopa radiosta. Radion musiikkiohjelmat olivat varsin niukat, mutta Nuorten Sävellahja, Pop Eilen Tänään ja Viikon Pop-LP, olivat ohjelmia, joissa saattoi kuulla myös punkiksi laskettavia kappaleita. Tänä päivänä punk on hyvin erilaista kuin tuo 70-luvun lopun punk, mutta kontrasti yleisesti hyväksytyyn pop-musiikkiin oli kuitenkin raju. Popissa ja rockissa oli päästy tilanteeseen, jossa musiikki oli pitkälle tuotettua, esiintyjät sliipattuja ja levy-yhtiöt olivat isoja konglomeraatteja. Ajatus siitä, että joku finninaamainen teini voisi päästä levyttämään omaa musiikkiaan oli lähes järjenvastainen. Kun Pelle, Eput, Ratsia ja vastaavat alkoivat soida radiossa, tilanne muuttui radikaalisti. Yhtäkkiä bändissä soittaminen alkoi tuntua ihan validilta suunnitelmalta. Suomalainen punk erosi englantilaisesta punkista minun mielestäni keskeisiltä osiltaan siitä, että niiden sosiaalinen lähtökohta oli erilainen. Englantilainen punk kumpusi työttömyydestä, luokkaeroista ja sosiaalisista ongelmista. Suomessa taas oltiin 80-luvun taitteessa pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan kulta-ajan kynnyksellä. Toki meilläkin oli työttömyyttä ja muita ongelmia, mutta jotenkin minulle on jäänyt sellainen kuva, että suomalaisnuorten ongelmat olivat lähinnä toimettomuutta ja apatiaa – järkevän tekemisen puutetta. Punk-liike olikin Suomessa vaatimassa nuorille tiloja, bändeille treenikämppejä ja esiintymismahdollisuuksia. Suomessa oli myös aika paljon punk-bändejä, jotka lähestyivät teemojaan huumorin kautta. Eppu Normaali ja Ypö-Viis tulevat ensimmäisinä mieleen. Jos englantilainen punk oli kapinaa vallitsevaa järjestystä vastaan, voisi suomalaisen punkin kiteyttää lauseeseen ”jokainen osaa ja mikä tahansa on mahdollista”. Se näkyi siinä, että suunnilleen joka toinen kundi oli perustamassa bändiä ja ne loput perustivat pienlehden, joka kirjoitti niistä kaverien bändeistä. Omat kokemukseni punkin nuorisoa aktivoivasta voimasta osuvat lähes kaikille mahdollisille osa-alueille. OMA BÄNDI PYSTYYN Vuonna 1978 aloitin karaten alkeiskurssin. Olin harvoja, jotka menivät kurssille ilman kaveria ja löysin usein itseni harjoittelemasta toisen samanlaisen yksinäisen suden kanssa. Pukukopissa jutellessa huomasimme pitävämme samanlaisesta musiikista, Blondie, Ramones jne. Kävi ilmi, että kaveri soittaa bassoa ja kun minä taas yritin kuumeisesti opetella ulvottamaan urkuja ym. kosketinsoittimia tuohon aikaan se tarkoitti käytännössä sitä, että bändi oli jo lähes perustettu. Molemmat tunsimme vielä koko joukon muita ”soittimen omistajia”, joten tästä kohtaamisesta seurasi useampia erilaisia kokoonpanoja, joista jokainen osasi soittaa aina hiukan paremmin kuin edellinen. Punkin ja uuden aallon kukoistuskautena Turun kokoisessa kaupungissa oli varsin vireä musiikkielämä. Ilmaiskonsertteja oli Puolalanmäellä, Kupittaaan puistossa ja monessa muussakin paikassa. Studioita pantiin pystyyn ja omakustanteita julkaistiin ahkerasti. Bändit joissa soitin, eivät julkaisseet mitään levyjä, mutta jonkinlainen demo mekin käytiin studiossa tekemässä ja YLEn Stig Framåt soitti sitä omassa ohjelmassaan samoin hiljattain Turussa aloittanut paikallisradio, jonka haastatteluun onnistuimme tuppautumaan. Tämä oli kylläkin jo 80-luvun puoliväliä, jolloin ei enää oikeastaan voitu puhua punkista. Yhtä kaikki, punk toimi lähtölaukauksena tällekin touhulle. PIENLEHTEÄ JULKAISEMAAN Koulussa minä ja eräs koulukaverini viihdytimme muuta luokkaa sarjakuvilla. Minä kirjoitin käsikirjoituksen ja kaveri piirsi sarjakuvan

paperilapulle, joka sitten kiersi luokkaa tunnilla. Joskus opettaja havahtui pulpeteilta kuuluvaan tirsuntaan ja sarjakuvat takavarikoitiin. Kun näitä lippusia oli kertynyt jo kunnan läjä, ja olimme jo tutustuneet monenlaisiin omakustannelehtiin, päätimme kaverini kanssa ruveta julkaisemaan omaa sarjakuvalehteä. Nimeksi valikoitui typerä nimi Saha-Sarjat puhtaasti siitä syystä, että ensimmäisessä sarjakuvassamme oli pääroolissa saha. Jonkun luokkakaverin äiti oli jossain toimistossa töissä ja saimme siellä tulostutettua läjän lehtiä, joita sitten myimme välitunnilla kolmen markan hintaan. Muutaman numeron jälkeen nostimme hinnan vitoseen. Lehtiä ilmestyi lukion viimeiseen luokkaan eli vuoteen 1981 asti. Sitten tuli armeija myötä tauko ja viimeinen lehti ilmestyi 1982 tai 1983 ollessani Kauppaopistossa. Lehdessä oli omien ja kaverini tekemien piirrosten lisäksi sarjakuvia joukolta avustajia, mutta lehdessä oli myös muuta huumorimateriaalia ja joskus satunnaisia musiikkiaiheisia juttujakin. Suurin meriitti, jonka Saha-Sarjat sai oli Suomen sarjakuvaseuran lehden Sarjainfon numerossa 39 antama ”kuukauden kotimainen” -titteli. Arvostelussa todettiin: ”mahdollisimman epäselvästi taitettu ja huolimattomasti kasaan sutaistu lehti, jonka epämääräiset tekijät viis veisaavat siitä, mikä yleensä edes voisi näyttää hyvältä ja/tai myyvältä. Siitä huolimatta Saha-Sarjat on loistava jne.” Punk-henkeen sopivasti myös alkuosan moitteet tulkitsimme kehuiksi. RADIO Samaan aikaan tämän kaiken tohinan keskellä keksimme ”karate-kaverini” kanssa ruveta tekemään radio-ohjelmaa. Vuonna 1980 ei vielä ollut kaupallisia radioasemia, joten otimme mallia televisiossa pyörivästä Kenny Everettin Videoviihdettä -ohjelmasta ja teimme ”radio-ohjelmaa” c-kaseteille, joita lainailimme koulukavereille. Näyteltyjä, naurutehosteilla höystettyjä sketsejä, paljon jinglejä ja väleissä päivän kuumimpia punk- ja uuden aallon kappaleita; Ramones, Buzzcocks, Penetrators, Vibrators, B-52's, Martha & The Muffins, Nina Hagen, Plastic Bertrand, Hellhound jne. Lopulta, kun paikallisradiot saivat Suomessa aloittaa, marssimme viisi vuotta ohjelmantekoa harjoiteltuamme radioon ja saimme oman ohjelman sinne. Siitä alkoi myös ura, joka lopulta poiki kokopäivätoimisen ammatin, jota olen harjoittanut jo 26 vuotta. Voinkin täysin liioittelematta sanoa, että punk ja uusi aalto tekivät minusta sen, mikä olen tänään. Tuohon ajanjaksoon liittynyt usko siihen, että kuka tahansa voi ruveta tekemään mitä tahansa, on varmasti ohjannut monia muitakin elämässään sellaiselle uralle, jolle ilman tätä ilmiötä ei olisi koskaan tullut mieleenkään pyrkiä.

-mies, 1962, Turku, Jossain määrin osa punk-liikettä. Osallistuin soittamalla bändeissä ja tekemällä pienlehteä